

CICLE TRANSICIONS. DEBATS PER UNA NOVA ECONOMIA
LA CULTURA DELS LÍMITS – GIORGOS KALLIS

Moderador: Claudio Cattaneo

Data: 22/6/2022

Hora: 19:15h - 20:15h

Núm. assistents: 33

Claudio Cattaneo inicia la sessió, demana fer una ronda de presentacions i després comença el debat. Les principals aportacions al debat fan referència a les següents temàtiques:

a. Necessitat d'un canvi cultural que incorpori els límits com quelcom positiu i necessari

Cal pensar en com fer el canvi cultural per transformar la idea de límits en quelcom enriquidor (enlloc d'una cosa negativa), que ens desperti la creativitat i ens aporti autonomia, sense esperar que unes autoritats externes es posin d'acord i ens marquin els límits.

Per fer aquest canvi cultural es parla de:

- Jugar amb la polisèmia de límits i d'elements culturals que inspiren (per exemple, un piano té un numero de tecles limitades, però és font de música infinita).
- El paral·lelisme amb la salut personal (si vull tenir salut, m'haig d'abstenir de certes coses).

- La base científica dels límits (la Terra és un sistema tancat pel que fa a la matèria però no aïllat energèticament).
- Inspirar-nos en altres cultures: societats indígenes col·laboratives i no competitives, societats aiurvèdiques basades en el bon viure i el concepte de salut com trobar-se bé.

La dificultat dels canvis culturals es troba recollida a la literatura (àmplia bibliografia del filòsof Eugeni Trias), per això, una agenda transformadora requereix mànecs baixets, de fàcil accés, aquells en que algú pot guanyar fàcilment i donen oportunitat de canvis grans a escala local.

b. Fre del context socioeconòmic i cultural global, contraposat a la cultura dels límits

És un marc mental amb uns conceptes molt poderosos. És important tenir en compte que això no és fruit de la naturalesa humana ni de la cultura popular, sinó d'uns lobbies que han actuat durant molts anys. Per tant, cal pensar com enfrontem les resistències al canvi. Cal anar definint polítiques municipals en aquesta línia.

S'aporta una reflexió, partidària de l'anàlisi del capitalisme com si fos una religió.

Afegeix el concepte del culte del treball, que marca tot el procés productiu. Els informes només parlen de manera quantitativa de l'atur i el treball, no de forma qualitativa, però no tots els treballs són necessaris, alguns han de desaparèixer (per exemple els que contribueixin al canvi climàtic). Per tant, cal canviar el discurs de defensa a ultrança dels llocs de treball.

Alhora, el debat dels límits i l'autolimitació és difícil d'extrapolar a altres països amb una situació de vida precària, on l'objectiu és viure millor. Podríem pensar què podem fer a Barcelona que pugui representar un canvi significatiu per als altres.

c. Possibles mesures pràctiques per ajudar institucionalment al canvi cultural col·lectiu i individual

Mesures relacionades amb visualitzar el canvi:

- Què se'n parli, i que es normalitzin idees diferents. Que es parli de decreixement encara que sigui malament.
- Trebec, Katherine: "The Economics of Arrival". Ensenyem el que ja hem arribat, demostrar-ho explicant-ho.

Respecte eines de suport per executar el canvi:

- Aprendre i treure profit d'altres situacions on s'han imposat límits que han funcionat com el del tabac.
- Altres eines: kit verd. Mesures alternatives al capitalisme.

Mesures relacionades amb el missatge que cal comunicar:

- Difondre indicadors de la salut de les persones, del benestar, deslligats de l'òptica del creixement.

- Mirada de salut i benestar, més enllà de la malaltia. Per ex. Hem guanyat molt quan a la contaminació de l'aire hem integrat les salut de les persones.
- Capgirar la percepció i veure la banda positiva dels límits. Perquè en molts casos, quan es mou un límit es veu com una cosa negativa (superilles, ZBE). Superilles és un bon exemple: canviar la idea de treure cotxes, per guanyar espai per les persones. Quan poses límits generes més espai per altres: persones, bicicletes, verd, etc. El mateix per la ZBE: destacar que guanyarem en salut, no que perdrem cotxes.
- Promoure una cultura per a les cooperatives, individual i col·lectiva.
- El bé comú com a model. Més obertura a Barcelona a projectes comunitaris. Molt camp a Barcelona a fer comunitat.

Respecte el mitjà per comunicar el missatge:

- Educar en els límits, ensenyar.
- L'escola n'és una, però a la ciutat hi ha moltes maneres de fer comunitat que es poden fomentar més: intercanvi de roba, altres. Moltes coses que l'Ajuntament pot fer.
- Fer una campanya publicitària amb cartelleria al carrer.

d. Atenció a l'escala en què establim el sistema àmbit d'actuació i els límits

Qualsevol ciutat ha de tenir en compte que extreu recursos de l'entorn, per tant, el debat no ha de ser urbanocèntric, i s'ha de tenir en compte a l'hora de pensar en solucions per Barcelona. Un debat interessant seria pensar quin és el territori que hem de considerar com a sistema.

Com podem mesurar aquest impacte exterior si no disposem d'indicadors a escala de ciutat ni menys metropolitana.

Una proposta és desenvolupar una figura de protecció del territori a escala de Catalunya o altres, que pugui frenar el desenvolupament socioeconòmic.

e. Sobre el model dònut i la seva aplicació

El dònut et dóna les dues visions, les aspiracions locals i les responsabilitats globals.

Cal que la ciutat de Barcelona estableixi els seus propis límits. Tot i que hi ha límits que són globals, com les emissions de GEH, d'on es poden establir uns límits locals, per responsabilitat planetària.

GK: respecte la qüestió de que cada ciutat estableixi els seus límits cal tenir en compte tres qüestions:

1. L'escala: s'ha de tenir en compte un àmbit que vagi més enllà de la ciutat
2. Qui defineix els límits: cal definir col·lectivament quina es la nostra desmesura, des de dins. Cal un debat sobre què és excessiu a la ciutat (per ex. turistes, cotxes, soroll, etc.) i acordar-ho.

3. Com posar en pràctica els límits: la política no és prohibir allò que és excessiu, sinó desenvolupar una política que ho limiti per crear més benestar (més llocs de treball alternatius, salut, etc.). És el que s'anomena transició, que ha de ser justa.

També posa en qüestió les accions dels governs i les promeses polítiques, amb unes mesures que no es faran i que si es fan no hi ha cap garantia de que siguin limitants.

També que cal reflexionar sobre la utilitat política d'aquets discursos. Per exemple, el concepte de límits pot ser poc útil dins el debat polític, però es pot parlar més explícitament dels objectius que hi ha darrere. Potser el concepte del dònut dona més possibilitats comunicatives en l'àmbit polític ja que, amb la seva visió holística, permet mostrar les millores aconseguides en uns àmbits a partir de limitar determinades pràctiques que impacten negativament sobre d'altres.

El propòsit de la presentació d'avui és generar pensament per poder rebatre idees com la de que ens estan limitant la llibertat.

S'acaba el temps per al debat, Claudio Cattaneo agraeix la participació de tothom i dona per finalitzada les sessions de debat del cicle transicions.